

Archeo-rapport 332

Het archeologisch onderzoek in het Paridaensinstituut te Leuven

Maarten Smeets

Archeo-rapport 332

Het archeologisch onderzoek in het Paridaensinstituut te Leuven

Maarten Smeets

**Kessel-Lo, 2015
Studiebureau Archeologie bvba**

Colofon

Archeo-rapport 332
Het archeologisch vooronderzoek in het Paridaensinstituut te Leuven

Opdrachtgever:	vzw LKSD
Projectleiding:	Maarten Smeets
Leidinggevend archeoloog:	Maarten Smeets
Auteurs:	Maarten Smeets
Foto's en tekeningen:	Studiebureau Archeologie bvba (tenzij anders vermeld)

Op alle teksten, foto's en tekeningen geldt een auteursrecht. Zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van Studiebureau Archeologie bvba mag niets uit deze uitgave worden vermenigvuldigd, bewerkt en/of openbaar gemaakt, hetzij door middel van webpublicatie, druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook.

D/2015/12.825/75

Studiebureau Archeologie bvba
Jozef Wautersstraat 6
3010 Kessel-Lo
www.studiebureau-archeologie.be
info@studiebureau-archeologie.be
tel: 0474/58.77.85
fax: 016/77.05.41

©2015, Studiebureau Archeologie bvba

Administratieve fiche

Site	Leuven - Paridaens
Locatie	Provincie: Vlaams – Brabant, Gemeent: Leuven, Straat: Janseniusstraat
Lambert 72- coördinaten	Hoekpunt 1: X: 173020, Y: 174027 Hoekpunt 2: X: 172984, Y: 174046 Hoekpunt 3: X: 172978, Y: 174033 Hoekpunt 4: X: 173013, Y: 174016
Oppervlakte projectgebied	0,6 are
Kadastergegevens	Afdeling: 4, Sectie: D, perceelsnummers: 689b2
Opdrachtgever	vzw LKSD Janseniusstraat 2 3000 Leuven
Vergunningsnummer	2015/023
Vergunningshouder	Maarten Smeets
Bijzondere voorwaarden	Bijzondere voorwaarden bij de vergunning voor een archeologische opgraving: Leuven, Janseniusstraat, Paridaens (werfopvolging nutsleidingen)
Termijn veldwerk	2 april 2015
Aard van de bedreiging	Aanleg nieuwe riolering (ca. 100 m)
Archeologische verwachting	De sleuf van de nieuwe riolering dwarst het tracé van de eerste stadsomwalling.
Wetenschappelijke begeleiding	Geen

Inhoudstafel

Inhoudstafel	p. 1
Hoofdstuk 1 Inleiding	p. 3
1.1 Algemeen	p. 3
1.2 Beschrijving van het onderzoeksgebied	p. 3
1.3 Fysiografie	p. 3
1.4 Archeologische en historische voorkennis	p. 6
1.5 Onderzoeksopdracht en vraagstellingen	p. 14
Hoofdstuk 2 Werkmethode	p. 15
Hoofdstuk 3 Analyse	p. 17
3.1 Lithostratigrafische en bodemkundige opbouw	p. 17
3.2 Het sporenbestand	p. 17
Hoofdstuk 4 Synthese	p. 23
4.1 Interpretatie en datering	p. 23
4.2 Beantwoording onderzoeksvragen	p. 23
Hoofdstuk 5 Besluit	p. 25
Bibliografie	p. 27
Bijlagen	p. 29
Bijlage 1: Fotoinventaris	p. 31
Bijlage 2: Sporeninventaris	p. 35

Hoofdstuk 1 Inleiding

1.1 Algemeen

Naar aanleiding van de aanleg van een nieuwe riolering in het Paridaensinstituut te Leuven werd door Onroerend Erfgoed een archeologische begeleiding van de werken opgelegd (vergunningsnummer 2015/023).

Het onderzoek werd door vzw LKSD aan Studiebureau Archeologie bvba toevertrouwd en het terreinwerk werd uitgevoerd op 2 april 2015.

1.2 Beschrijving van het onderzoeksgebied

Het projectgebied bevindt zich in de stedelijke context van de stad Leuven (fig. 1.1) en is kadastraal gekend als Leuven afdeling: 4, sectie: D, percelen 689b2 (fig. 1.2). Het projectgebied is momenteel een school, de sleuf werd gegraven op de speelplaats. Geo-archeologisch gezien is het projectgebied gesitueerd in de (zand)leemstreek (fig. 1.3).

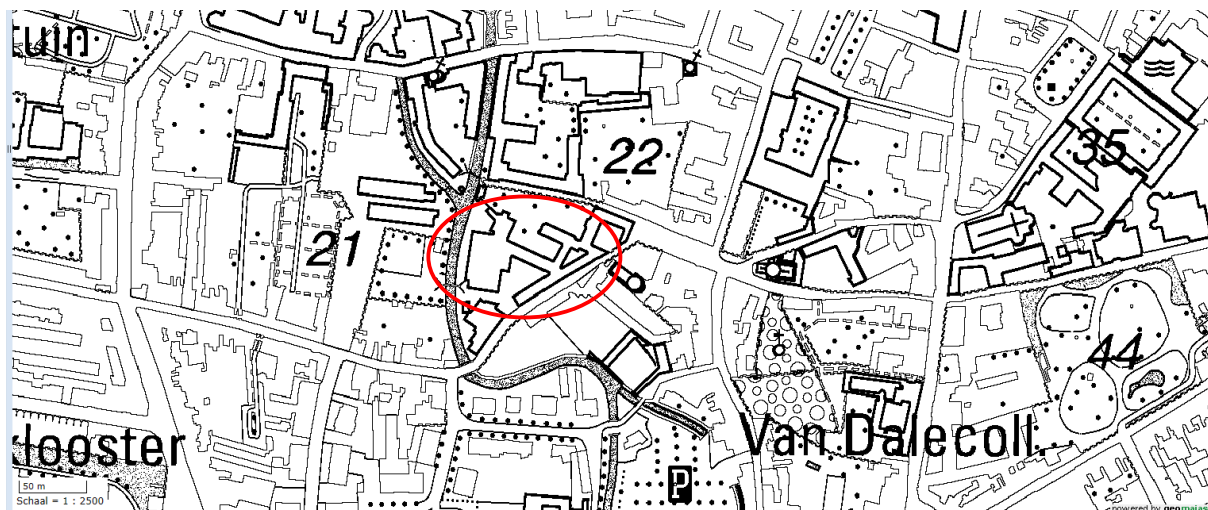

Fig. 1.1: Uittreksel van de topografische kaart met situering van het projectgebied (©Databank Ondergrond Vlaanderen).

1.3 Fysiografie

Het onderzoeksgebied ligt op een hoogte van 21 m TAW. Het oppervlak helt licht af in zuidelijke richting. De afwatering gebeurt door de Dijle. Deze behoort tot het Dijlebekken.

Onder het projectgebied bevinden zich sedimenten die behoren tot de formatie van Kortrijk (Ko) (fig. 1.4). Deze formatie dateert uit het Vroeg Eoceen (fig. 1.5). Ten westen en ten oosten van het projectgebied bevinden zich sedimenten die behoren tot de formatie van Brussel (Br). Deze formatie is recenter en dateert uit het Midden Eoceen.

Het archeologisch onderzoek in het Paridaensinstituut te Leuven

De Quartaire ondergrond wordt gekenmerkt door fluviatiele afzettingen (fig. 1.6), hetgeen niet verwonderlijk is, aangezien het projectgebied net ten oosten van de Dijle, in het alluvium ervan, bevindt.

Het projectgebied ligt binnen de stadskern van Leuven en bijgevolg werden de bodemeenheden niet gekarteerd (OB).

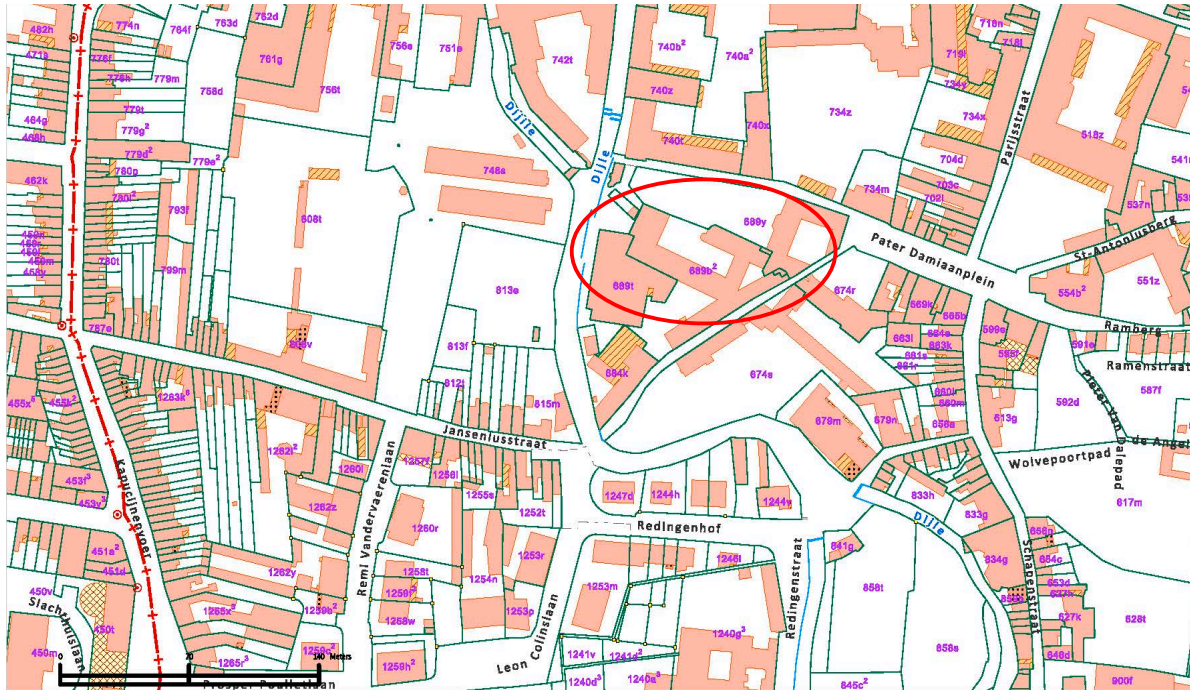

Fig. 1.2: Uittreksel van het kadastrale plan met situering van het projectgebied (©CADGIS).

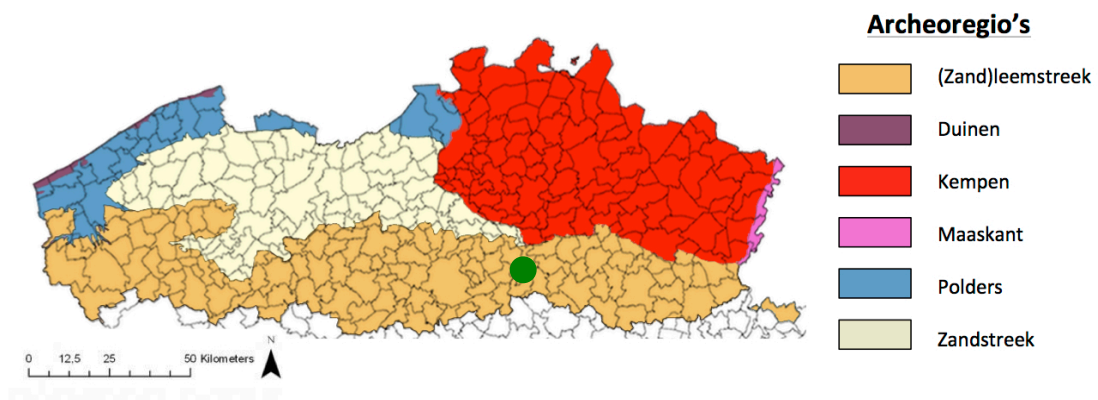

Fig. 1.3: Situering van het projectgebied binnen de verschillende Vlaamse archeoregio's¹.

¹ <https://onderzoeksbalans.onroerendergoed.be/onderzoeksbalans/archeologie>

Het archeologisch onderzoek in het Paridaensinstituut te Leuven

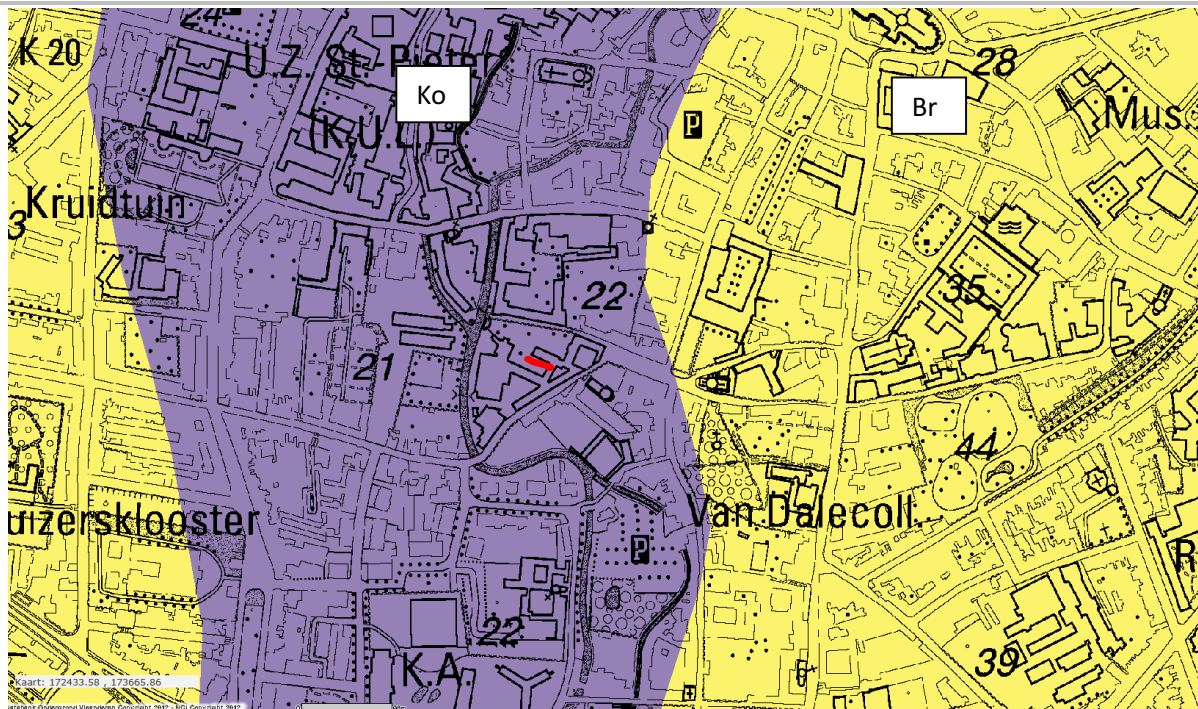

Fig. 1.4: Tertiair geologische kaart met aanduiding van het projectgebied².

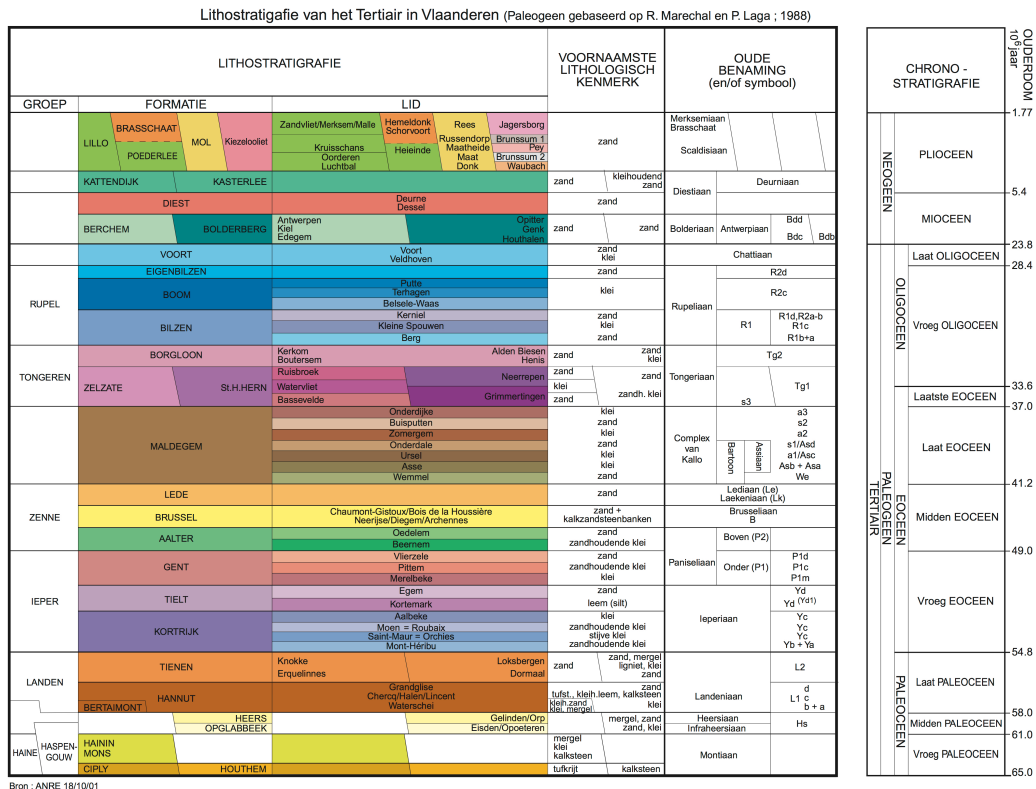

Fig. 1.5: Litho- en chronostratigrafie van het Tertiair in Vlaanderen³.

² www.dov.vlaanderen.be

³ www.dov.vlaanderen.be

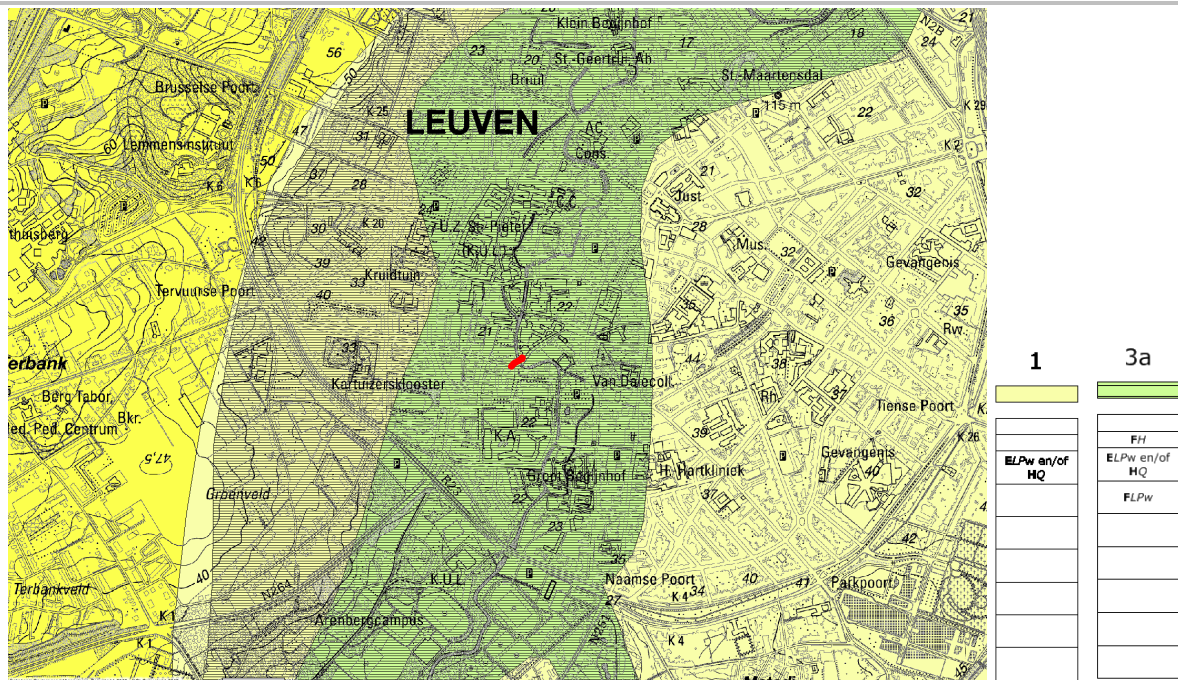

Fig. 1.6: Quartair geologische kaart met aanduiding van het projectgebied⁴.

Legende⁵:

- ELPw: eolische afzettingen (zand tot silt) van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen), mogelijk Vroeg-Holoceen. Zand en zandleem in het noordelijke en centrale gedeelte van Vlaanderen. Silt (loess) in het zuidelijke gedeelte van Vlaanderen.
- FH: fluviatiele afzettingen (inclus organo-chemische en perimariene) afzettingen van het Holoceen en mogelijk Tardiglaciaal (Laat-Weichseliaan).
- FLPw: fluviatiele afzettingen van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen)
- HQ: Hellingsafzettingen van het Quartair

1.4 Archeologische en historische voorkennis⁶

In de databank van de Centrale Archeologische Inventaris (CAI) zijn binnen de eerste, 12de-eeuwse, stadsomwalling veel vindplaatsen weergegeven (fig. 1.7). In de onmiddellijke omgeving van het projectgebied zijn 17 vindplaatsen gekend (fig. 1.8):

- CAI 20082: losse vondsten aardewerk en benen schaats
- CAI 3427: klooster van de Predikheren
- CAI 2286: bewoningssporen uit de volle en late middeleeuwen, opgraving Barbarahof in 2007
- CAI 164813: waterput
- CAI 150552: bewoningssporen uit de late middeleeuwen, opgraving in 1996
- CAI 826: bewoningssporen uit de late middeleeuwen, opgraving Lakenhalle in 2003
- CAI 150676: verdwenen middeleeuwse bewoning ter hoogte van Sint-Pieterscollege

⁴ www.dov.vlaanderen.be

⁵ Bogemans 2005: 1.

⁶ Voor het archeologisch onderzoek in de Janseniusstraat en op het Damiaanplein werd een archeologische bureaustudie gevraagd. Een veel gedetailleerdere historische schets kan in dit rapport gevonden worden (Smeets 2015).

- CAI 164815: de Waterpoort in de 12de-eeuwse stadsmuur
- CAI 20158: verdwenen middeleeuwse bewoning ter hoogte van Heilig Drievuldigheidscollege
- CAI: 164814: opgevulde 'onderaardse' bakstenen gang in het Heilige Geestcollege
- CAI 150301: bewoningssporen uit de late middeleeuwen
- CAI 165669: waterput aan de Ramberg
- CAI 150208: afvalput/beerput ter hoogte van het Paridaensinstituut
- CAI 832: postmiddeleeuwse sporen van het Iers college, opgraving in 2002-2003
- CAI 150564: laatmiddeleeuwse brug over de Dijle
- CAI 150763: postmiddeleeuwse bewoningssporen in het Van Dale college
- CAI 150767: resten van de 12de-eeuwse stadsmuur ter hoogte van het Hogeheuvelcollege

Fig. 1.7: Uittreksel uit de CAI met de gekende archeologische vindplaatsen in en rond het 12de-eeuwse stadscentrum.

Fig. 1.8: Uittreksel uit de CAI met aanduiding van de gekende archeologische vindplaatsen in de onmiddellijke omgeving van het projectgebied.

In de onmiddellijke omgeving van het projectgebied zijn nog delen van de eerste stenen ringmuur van Leuven bewaard (fig. 1.9)⁷. De min of meer cirkelvormige muurgordel, met de Sint-Pieterskerk als middelpunt, was ongeveer 2,7 km lang. Op regelmatige afstand bevonden zich 31 waltorens, 11 stenen poorten en 2 waterpoorten. In de 14de eeuw, met de bouw van de tweede stadsmuur, raakte de muur in onbruik. Ze bleef relatief goed bewaard omdat meerdere torens als opslagplaatsen werden verhuurd en de muur zelf als tuin- of afscheidingsmuur in gebruik bleef.

De muur zelf is uit kalkzandsteen en ijzerzandsteen opgebouwd en bestaat uit een massieve muur aan de veldzijde en een spaarboog aan de stadzijde. Dit is duidelijk te zien op een 17de-eeuwse tekening van de Waterpoort, waarbij ook een deel van de muur ter hoogte van het huidige Paridaensinstituut te zien is (fig. 1.10). Om steen uit te sparen en omwille van een beperkter risico of destabilisatie door middel van tunnels (bij een belegering) is de muur gebouwd op funderingspijlers met daartussen een spaarboog. Voor een gedetailleerde beschrijving van de muur, kan verwezen worden naar de verschillende publicaties over deze muur, met Coenegrachts (2008) als meest recente en zeer gedetailleerde beschrijving.

Recent onderzoek van de eerste stenen omwalling in het kader van een masterstudie plaatste vraagtekens bij de datering die traditioneel wordt aangenomen (1156-1165) en schuift een datering in het eerste kwart van de 13de eeuw naar voren⁸. Onderzoek van eventuele resten die worden aangetroffen, kunnen een aanvulling of bevestiging op deze theorie vormen.

Fig. 1.9: Zicht op een bewaard stuk van de eerste stadsmuur (veldzijde), met op de achtergrond het Iers College.

⁷ www.inventaris.onroerendergoed.be

⁸ Coenegrachts 2008: 48-50.

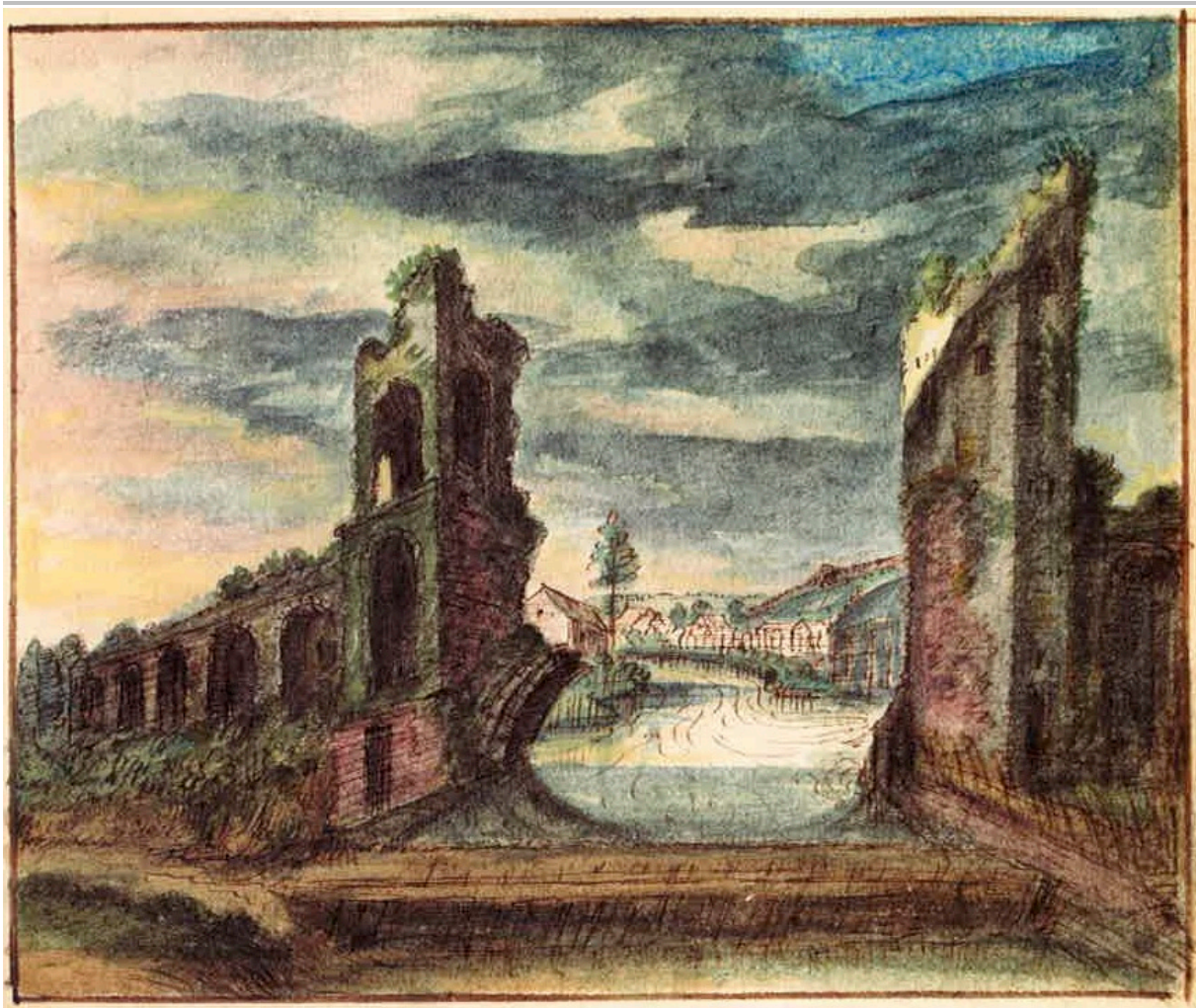

Fig. 1.10: Zicht op de Waterpoort vanuit de stad, met links de (deels nog bewaarde) muur ter hoogte van het huidige Paridaensinstituut⁹.

Op basis van een stadsplan van Leuven, opgemaakt door L. Van Buyten, kan een beeld worden bekomen van de verspreiding van de bewoning doorheen de tijd (fig. 1.11). De projectzone ligt tegen de 12de-eeuws stadsmuur aan en wordt bewoond vanaf de 12de-13de eeuw. De huidige Janseniusstraat is de oude Broekstraat. Onder de Janseniusstraat werden in 2014 vlak voor en deels onder de ingang van het Paridaensinstituut de resten van de Broekstraatpoort opgegraven¹⁰.

Er zijn verschillende stadsplattegronden van Leuven die voor de Janseniusstraat alle een zelfde beeld geven, namelijk een straat met daarlangs beperkte bebouwing en de aanwezigheid van de stadspoort en -muur¹¹:

- Jacob van Deventer, omstreeks 1560-1565 (fig. 1.12)
- Blaeu, 1645 (fig. 1.13)
- Ferraris, omstreeks 1771-1778 (fig. 1.14)

⁹ Cockx & Huybens (eds.) 2003: 40.

¹⁰ Smeets 2015.

¹¹ Voor meer kaarten: Smeets 2015.

Het archeologisch onderzoek in het Paridaensinstituut te Leuven

De structuur van de 12de-eeuwse stadsmuur en bijhorende poorten blijft lange tijd zeer duidelijk herkenbaar op de stadsplassen. In tegenstelling tot de Broekstraatpoort, die in 1769 afgebroken werd¹², blijft de stadsmuur ter hoogte van het projectgebied langer bewaard. Op het primitief kadaster van 1813¹³ (fig. 1.15) is de stadsmuur nog volledig bewaard, terwijl op het kadaster van 1850¹⁴ (fig. 1.16) de bebouwing toeneemt en delen van de stadsmuur verdwijnen.

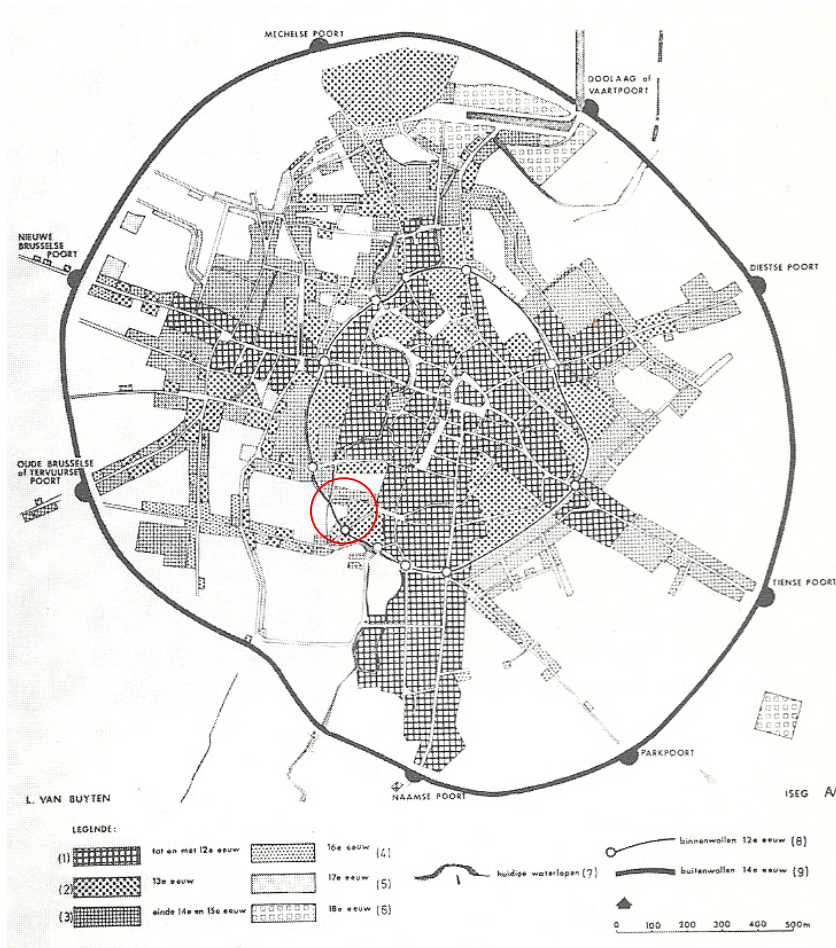

Fig. 1.11: Ontwikkelingskaart van Leuven met aanduiding van de oudste datering van de bewoning¹⁵.

¹² Torfs 1899: 86.

¹³ Met dank aan Etienne Franckx (LHG) voor het beschikbaar stellen van dit plan.

¹⁴ Met dank aan Etienne Franckx (LHG) voor het beschikbaar stellen van dit plan.

¹⁵ Vandekerchove 1996: 101.

Fig. 1.12: Detail uit de kaart van Jacob van Deventer met aanduiding van het projectgebied¹⁶.

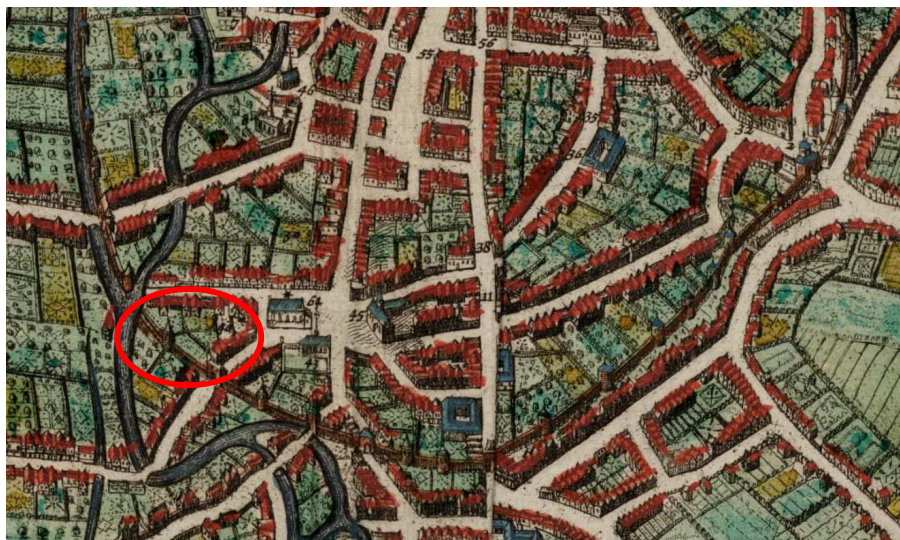

Fig. 1.13: Kaart van Blaeu met aanduiding van het projectgebied¹⁷.

¹⁶ www.belgica.kbr.be

¹⁷ www.oudelandkaarten.eu

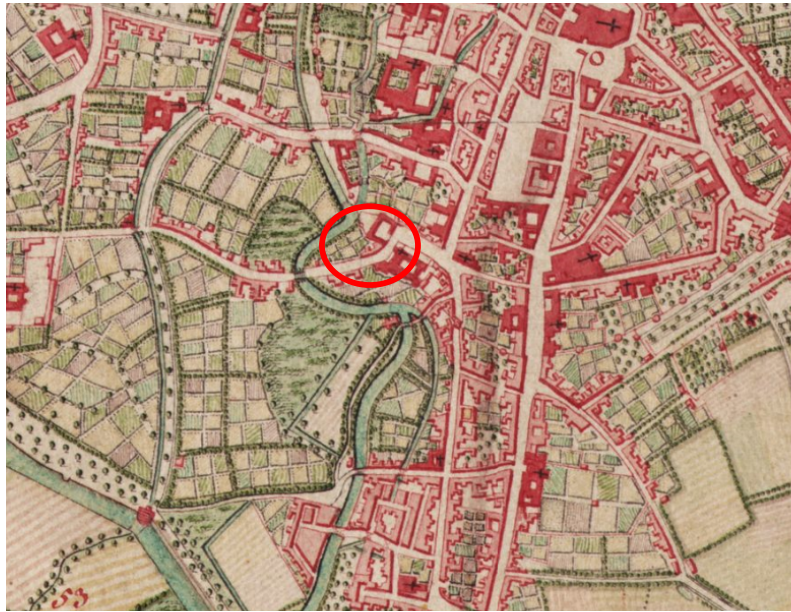

Fig. 1.14: Detail uit de kaart van Ferraris met aanduiding van het projectgebied¹⁸.

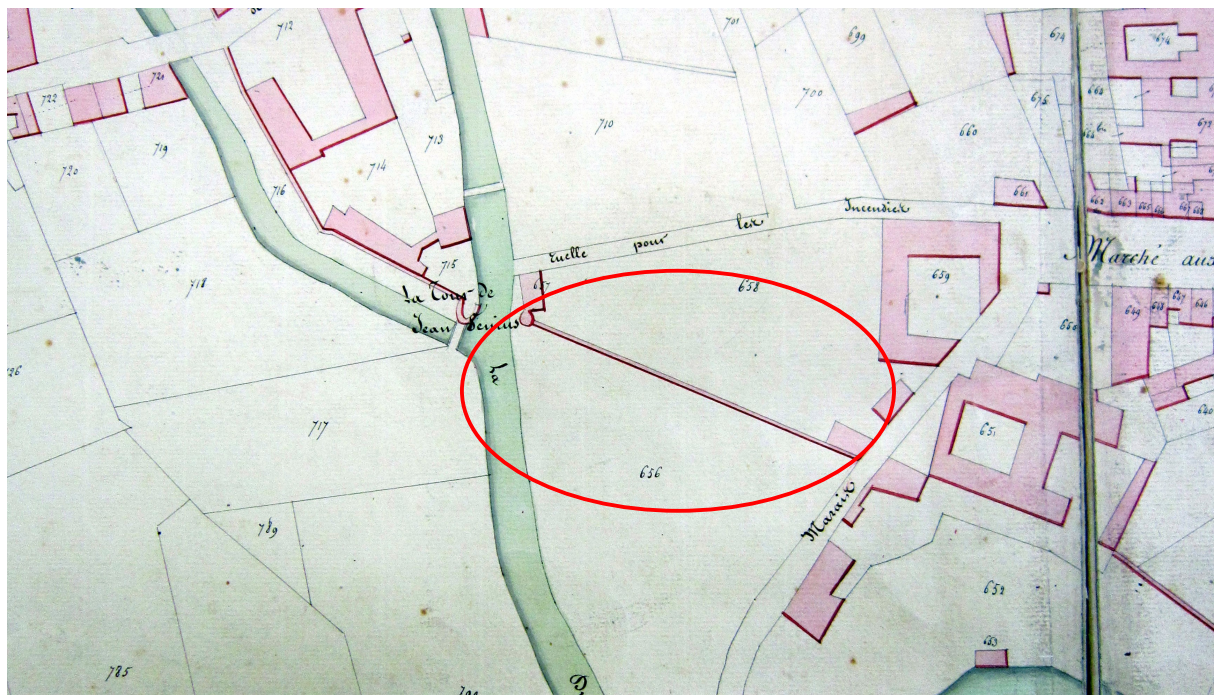

Fig. 1.15: Detail uit het primitief kadaster van 1813 met aanduiding van het projectgebied¹⁹.

¹⁸ www.kbr.be

¹⁹ Stadsarchief Leuven.

Fig. 1.16: Detail uit het kadaster van 1850 met situering van het projectgebied²⁰.

Op een kaart uit de jaren '80 van de 20ste eeuw (fig. 1.17) is het projectgebied opgenomen binnen de zone die archeologisch als meest relevante werd beschouwd.

Fig. 1.17: Archeologische potentiekaart voor Leuven uit de jaren '90 van de 20ste eeuw²¹.

²⁰ Stadsarchief Leuven.

²¹ Vandekerchove 1996: 104.

1.5 Onderzoeksopdracht en vraagstellingen

Het doel van deze archeologische begeleiding is een archeologische evaluatie van het terrein. Hierbij moeten minimaal volgende onderzoeksvragen beantwoord worden:

- Welke zijn de waargenomen horizonten, beschrijving + duiding?
- Waardoor kan het ontbreken van een horizont verklaard worden?
- Zijn er sporen aanwezig? Zo ja, geef een beknopte omschrijving.
- Zijn de sporen natuurlijk of antropogeen?
- Hoe is de bewaringstoestand van de sporen?
- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?
- Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?
- Kan op basis van het sporenbestand in de proefputten een uitspraak worden gedaan over de aard en de omvang van de occupatie?
- Kunnen de sporen gelinkt worden aan nabijgelegen archeologische vindplaatsen?
- Wat is de relatie tussen de bodem en de archeologische sporen?
- Kunnen archeologische vindplaatsen in tijd, ruimte en functie afgebakend worden (incl. de argumentatie)?
- Wat is de vastgestelde en verwachte bewaringstoestand van elke archeologische vindplaats?
- Wat is de waarde van elke vastgestelde archeologische vindplaats?

Hoofdstuk 2 Werkmethode

Omdat er op de speelplaats een nieuwe riolering ging aangelegd worden – en de stadsmuur van Leuven deze speelplaats kruist – moesten de graafwerken voor de riolering begeleid worden door archeologen. Het sleufje voor de nieuwe rioleringsleiding was slechts gemiddeld 60 cm breed en 40-60 cm diep en werd manueel uitgegraven door arbeiders van de hoofdaannemer. Deze werken werden op 2 april 2015 uitgevoerd.

Waar de riolering het schoolgebouw kruiste, werd de buis door de kelder van dit gebouw geleid, maar aangezien het hier om werken in ‘opbouw’ ging, werden deze werken in de kelder niet verder opgevolgd.

Fig. 2.1: Zicht op de graafwerken op de speelplaats.

Binnen het gebouw aan de straatkant moest een aansluiting gegraven worden tussen de riolering aan de straatkant en de riolering die over de speelplaats zou gaan lopen (fig. 2.2). Ook dit sleufje werd manueel uitgegraven en archeologisch begeleid, maar leverde geen archeologisch relevante sporen op.

Fig. 2.2: Zicht op de sleuf binnen het gebouw aan de straatkant.

Alle aanwezige sporen werden opgekuist, gefotografeerd en beschreven. Alle werkputten en sporen werden door middel van een GPS-toestel en een Total Station ingemeten. De beperkte (recente) vondsten die in de bovenlaag en de verstoringen van de nutsleidingen werden aangetroffen, werden niet ingezameld.

Onder begeleiding van de archeologen werd een beperkt deel van de aangetroffen sporen (tot ca. 50 cm onder het huidige niveau) afgebroken, zodat de riolering gelegd kon worden. Voor natuurwetenschappelijk onderzoek werd een monster genomen van zowel de steensoort als van de mortel van de aangetroffen muurresten. Verder natuurwetenschappelijk onderzoek werd echter niet nodig geacht omdat de gebruikte steensoorten reeds bekend zijn en ¹⁴C-dateringen een te ruime datering zouden geven om bruikbaar te zijn in een discussie over de precieze datering van de eerste stenen muur, maar de stalen dienen wel bewaard te blijven.

Hoofdstuk 3 Analyse

3.1 Lithostratigrafische en bodemkundige opbouw

Omdat er slechts een beperkte ingreep in de bodem plaatsvond, kon geen profielput aangelegd worden. De bodemopbouw in de sleuven beperkte zich tot een opeenvolging van (recente) verstoringen en ophogingen (fig. 3.1), waarin zich baksteen(brokken), kalkmortel, stukken natuursteen en recente rommel bevonden.

Fig. 3.1: Zicht op de bodemopbouw ter hoogte van S3.

3.2 Het sporenbestand

Bij het archeologisch onderzoek werd nergens de natuurlijke bodem aangetroffen en enkele boringen om hier een zicht op te krijgen lukten niet, omwille van het (steen)puin in de ondergrond. Op de speelplaats werden in totaal drie sporen aangetroffen (fig. 3.2).

Spoor S3 maakt deel uit van de recente occupatie van het terrein. Specifiek gaat het om een bakstenen muurtje (cementmortel) met een breedte van ongeveer 35 cm (fig. 3.1).

Daarnaast werden enkele recente nutsleidingen (onder andere een betonnen riolering) aangesneden. Gezien de beperkte omvang van de sleuf was het niet mogelijk om de sporen in hun ruimere context te zien.

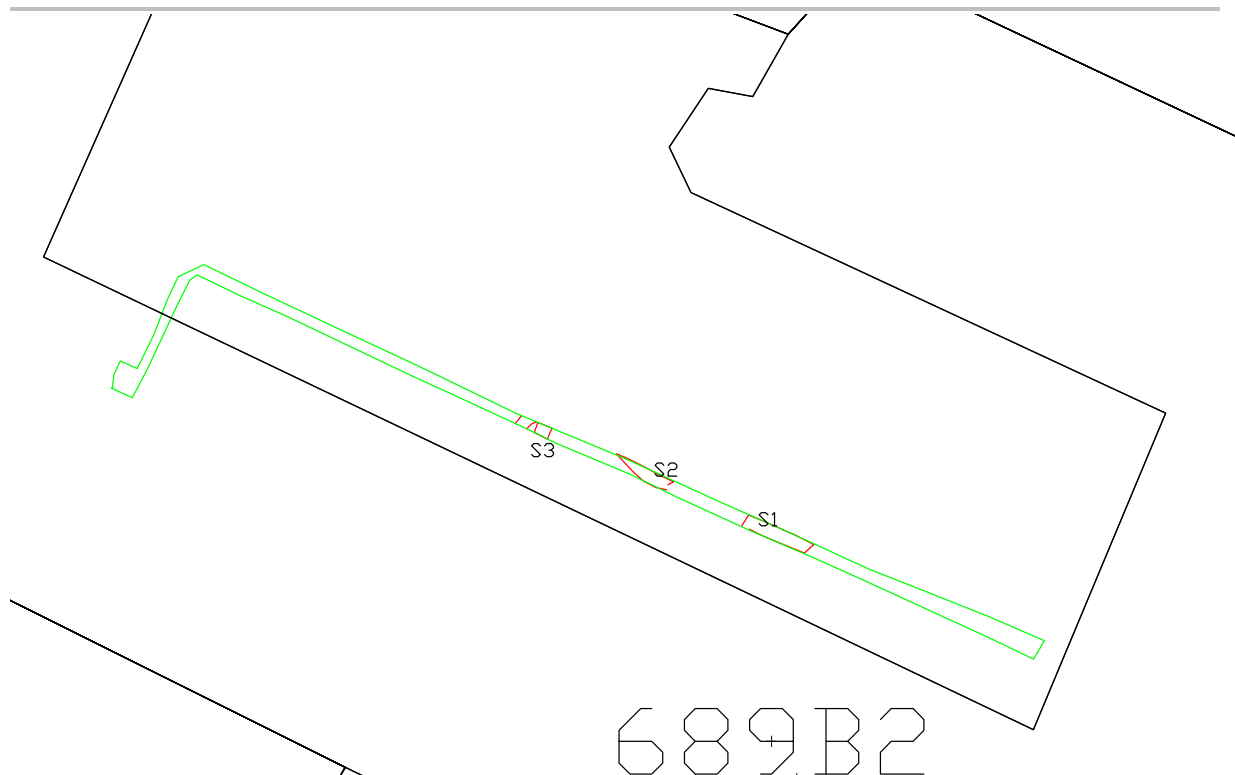

Fig. 3.2: Opgravingsplan van de zone op de speelplaats van het Paridaensinstituut.

In de sleuf op de speelplaats werden twee poeren van de stadsmuur op ongeveer 20 cm onder het huidige oppervlak aangetroffen. Op voorhand was wel geweten dat het tracé van de stadsmuur doorsneden zou worden door de rioleringsleuf (fig. 3.3).

In beide gevallen (fig. 3.4 en 3.5) gaat het om een massief opgebouwd uit kalkzandsteen, gemetseld met een gele kalkmortel. De vorm van de massieven is min of meer te reconstrueren. Van S2 werd de zuidwestelijke rand aangetroffen, evenals de oostelijke en westelijke zijde. Op basis hiervan kan een breedte van ongeveer 2,9 m gereconstrueerd worden en is het mogelijk de lijn van de veldzijde door te trekken naar S1. Er kon een minimale (want er werd bij S1 geen noordoostelijke rand binnen de sleuf aangetroffen) dikte van 2,5 m worden vastgesteld. Beide poeren lagen ongeveer 3 m van elkaar (fig. 3.6 en 3.7).

Ondanks de beperkte omvang van de onderzochte resten kunnen enkele (weliswaar op basis van de bewaarde muurresten reeds bekende) vaststellingen gedaan worden betreffende de opbouw van de muur van de eerste stadsomwalling.

Fig. 3.8 geeft een schematische opbouw van de stadsmuur weer, waarbij opgemerkt kan worden dat heel de bovenbouw verdwenen is (inclusief de resten van een spaarboog). De aangetroffen resten kunnen als poeren van de oude muur geïnterpreteerd worden en moeten zich al minstens 0,5-1 m onder de bovenkant van de spaarboog bevinden. Deze opbouw is nog te zien aan het Handbogenhof (fig. 3.9), waar de poeren en spaarbogen en een deel van de opstand van de muur bewaard zijn gebleven in de oude tuinmuren. De aarden wal die zowel aan de veld- als aan de stadszijde heeft gelegen, is verdwenen en de ruimte onder de spaarbogen zijn later dichtgemetseld.

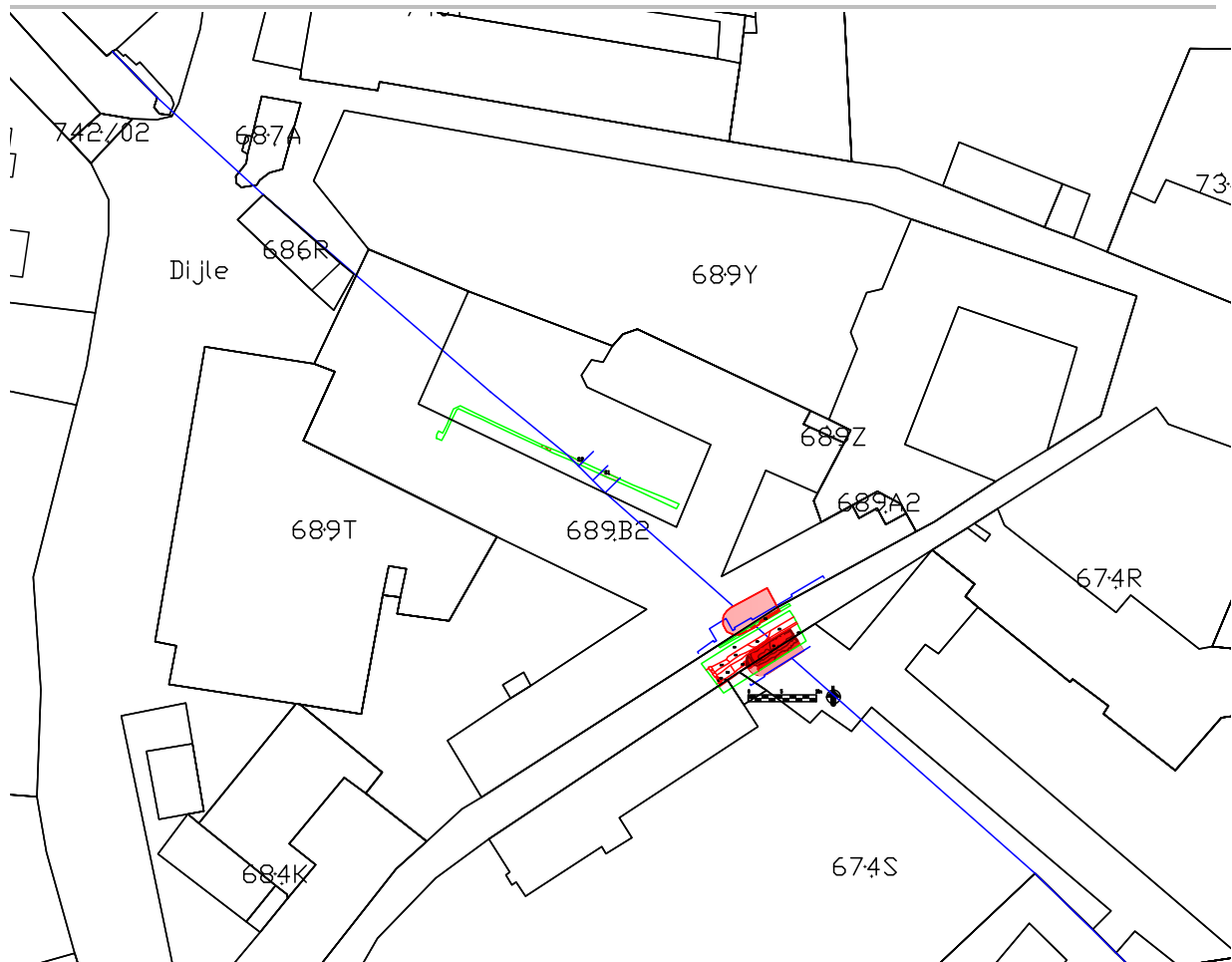

Fig. 3.3: Uittreksel uit het kadaster met in blauw het tracé van de stadsmuur, in groen de onderzochte sleuf op de speelplaats en in rood de resten van de Broekstraatpoort in de Janseniusstraat.

Fig 3.4: Zicht op S1, een poer van de eerste stadsomwalling.

Fig. 3.5: Zicht op S2, een poer van de eerste stadsomwalling.

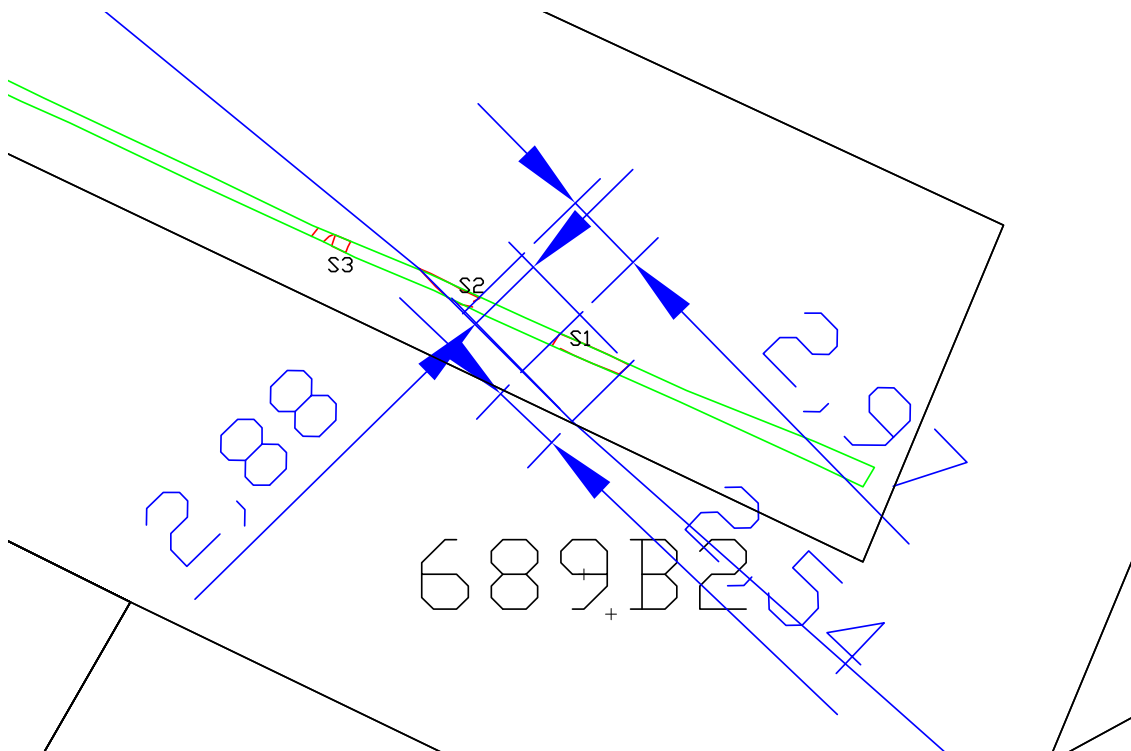

Fig. 3.6: Gereconstrueerde maten van de beide poeren.

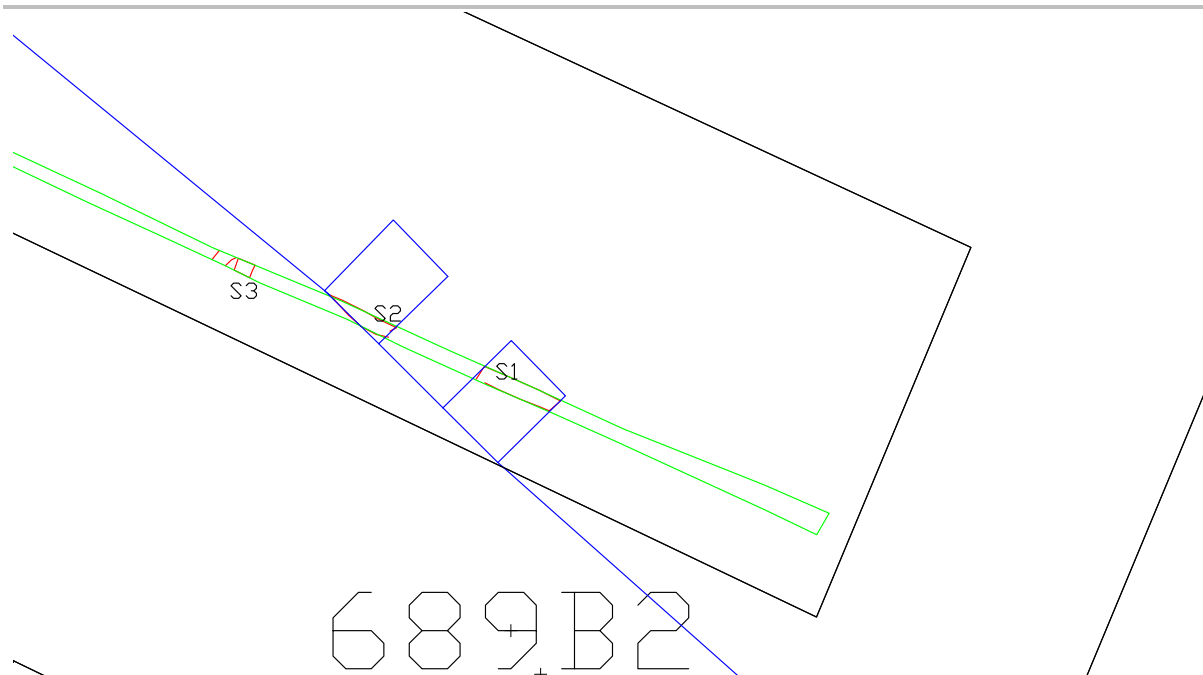

Fig. 3.7: Reconstructietekening van de aangetroffen poeren op de speelplaats.

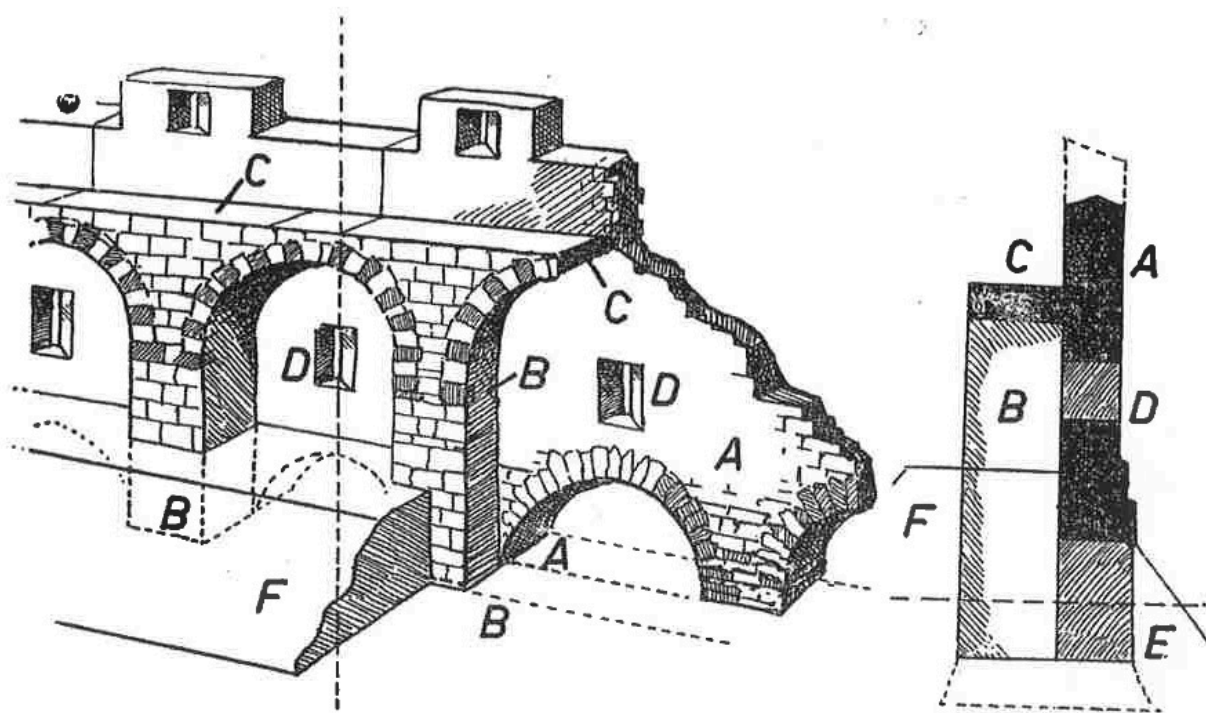

Fig. 3.8: Overzichtstekening van de algemene opbouw van de stadsmuur. A: buitenmuur en funderingsboog; B: poer/(funderings)pijler; C: weergang; D: schietsleuf; E: aarden wal, veldzijde; F: aarden wal, stadszijde (Coenegrachts 2010: fig. 2, naar Van Hasselt 1961: fig. 1).

Fig. 3.9: Zicht op de opbouw van de stadsmuur (ter hoogte van het Handbogenhof). Doordat de aarden wal die tegen de fundering lag, verdwenen is, zijn de spaarbogen op poeren zichtbaar. Later zijn de openingen onder de spaarbogen opgevuld. De rode lijn geeft aan tot waar de aarden wal de fundering bedekte.

Hoofdstuk 4 Synthese

4.1 Interpretatie en datering

Tijdens het onderzoek werden enkele resten van de eerste stadsomwalling van Leuven aangetroffen met daarnaast enkele sporen van de recente occupatie van het terrein. Het was geen verrassing om resten van deze 12de-eeuwse stadsmuur tegen te komen, aangezien het tracé gekend is. Ondanks de beperkte resten binnen de sleuf, geeft het onderzoek een bevestiging van de bouwwijze (op poeren) van de stadsmuur.

4.2 Beantwoording onderzoeksvragen

Welke zijn de waargenomen horizonten, beschrijving + duiding? Waardoor kan het ontbreken van een horizont verklaard worden?

Tijdens het onderzoek werd geen natuurlijke bodemopbouw waargenomen. De opbouw beperkte zich tot een opeenvolging van recente ophogingslagen.

Zijn er sporen aanwezig? Zo ja, geef een beknopte omschrijving.

Tijdens het onderzoek werden resten van de stadsmuur van Leuven aangetroffen. Specifiek gaat het om twee poeren waarop de muur zelf rustte. Binnen de sleuven werden ook enkele recente sporen – zoals een bakstenen muurtje (cementmortel) en een riolering – aangesneden.

Zijn de sporen natuurlijk of antropogeen?

Alle sporen die aangetroffen werden, zijn antropogeen van aard.

Hoe is de bewaringstoestand van de sporen?

De sporen zijn goed bewaard.

Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren? Behoren de sporen tot één of meerdere periodes? Kunnen de sporen gelinkt worden aan nabijgelegen archeologische vindplaatsen? Kan op basis van het sporenbestand in de proefputten een uitspraak worden gedaan over de aard en de omvang van de occupatie? Kunnen archeologische vindplaatsen in tijd, ruimte en functie afgebakend worden (incl. de argumentatie)?

De sporen S1 en S2 maken deel uit van de eerste stadsomwalling van Leuven, terwijl S3 deel uitmaakt van de recentere (19de-20ste-eeuwse) occupatie van het terrein.

Wat is de relatie tussen de bodem en de archeologische sporen?

De sporen werden geen van alle in een natuurlijke bodem aangetroffen.

Wat is de vastgestelde en verwachte bewaringstoestand van elke archeologische vindplaats? Wat is de waarde van elke vastgestelde archeologische vindplaats?

Er was op voorhand geweten dat de stadsmuur aangesneden ging worden in de sleuf. De beperkte breedte en diepte van de sleuf beperken de waarde van en de schade aan de aangetroffen archeologische vindplaats.

Hoofdstuk 5 Besluit

Conform art. 4 § 2 van het Decreet houdende Bescherming van het Archeologisch Patrimonium van 30 juni 1993 (B.S. 15.09.1993), gewijzigd bij decreet van 18 mei 1999 (B.S. 08.06.1999), 28 februari 2003 (B.S. 24.03.2003), 10 maart 2006 (B.S. 7.6.2006), 27 maart 2009 (B.S. 15.5.2009) en 18 november 2011 (B.S. 13.12.2011) zijn de eigenaar en de gebruiker ertoe gehouden de archeologische monumenten die zich op hun gronden bevinden te bewaren en te beschermen en ze voor beschadiging en vernieling te behoeden.

Wegens de geplande rioleringswerken worden eventuele archeologische waarden in de ondergrond bedreigd. Daarom werd een archeologische begeleiding van de werken uitgevoerd. Uit de resultaten van het veldwerk bleek dat er zich bedreigde archeologische waarden bevinden binnen de grenzen van het projectgebied. Na registratie konden deze tot de geplande diepte van de werken uitgebroken worden en werden de geplande werken verder uitgevoerd.

Bij een eventuele vrijgave het terrein blijven de algemene bepalingen die voorzien zijn in:

- *het decreet van 30 juni 1993 houdende bescherming van het archeologisch patrimonium, gewijzigd bij de decreten van 18 mei 1999, 28 februari 2003, 10 maart 2006, 27 maart 2009 en 18 november 2011 (BS 08.06.1999, 24.03.2003, 07.06.2006, 15.5.2009 en 13.12.2011)*
- *en het besluit van de Vlaamse regering van 20 april 1994 tot uitvoering van het decreet van 30 juni 1993 houdende de bescherming van het archeologisch patrimonium, gewijzigd bij besluiten van de Vlaamse Regering van 12 december 2003, 23 juni 2006, 9 mei 2008, 4 december 2009, 1 april 2011 en 10 juni 2011*

van toepassing, meer bepaald voor de bepalingen over de meldingsplicht van eventuele toevalsvondsten tijdens het verdere verloop van de werken.

Bibliografie

www.belgica.kbr.be

www.dov.vlaanderen.be

www.inventaris.onroenderfgoed.be

www.kbr.be

www.oudelandkaarten.eu

Bogemans F. 2005: *Legende overzichtskaart Quartairgeologie Vlaanderen*, Brussel.

Cockx E. & Huybens G. (eds.) 2007: *De Leuvense prentenatlas. Zeventiende-eeuwse tekeningen uit de Koninklijke Bibliotheek te Brussel. Deel 1, Jaarboek van de Geschied- en Oudheidkundige Kring voor Leuven en Omgeving*, Leuven.

Coenegrachts T. 2008: *De eerste stenen stadsmuur van Leuven: een vergelijkende studie*, onuitgegeven masterpaper KULeuven, Leuven.

Coenegrachts T. 2010: *De eerste stenen stadsmuur van Leuven*, in: Berkers M., Clément C., Danckers J., Deckers P., Hoorne J., Scheltjens S. & Van Baelen A. (eds.): *Terra Incognita 4*, z.p., p. 27-42.

Smeets M. 2015: *Archeo-rapport 320: Het archeologisch onderzoek in de Janseniusstraat en op het Damiaanplein te Leuven*, Kessel-Lo.

Torfs J. A. 1899: *Geschiedenis van Leuven van den vroegsten tijd tot op heden*, Leuven.

Vandekerchove V (red.) 1996: *De archeologische afdeling van het Stedelijke Museum (Vander Kelden-Mertens)*, Leuven.

Bijlagen

Bijlage 1 Fotoinventaris

Fotonummer	Spoor	Werkput	Vlak	Aard
2015-023-001		WP1	1	Overzicht
2015-023-002		WP1	1	Overzicht
2015-023-003		WP1	1	Overzicht
2015-023-004		WP1	1	Overzicht
2015-023-005		WP1	1	Overzicht
2015-023-006		WP1	1	Overzicht
2015-023-007		WP1	1	Overzicht
2015-023-008		WP1	1	Overzicht
2015-023-009		WP1	1	Overzicht
2015-023-010		WP1	1	Werk
2015-023-011		WP1	1	werk
2015-023-012	S1	WP1	1	Vlak
2015-023-013	S1	WP1	1	Vlak
2015-023-014	S1	WP1	1	Vlak
2015-023-015	S1	WP1	1	Vlak
2015-023-016	S1	WP1	1	Vlak
2015-023-017	S1	WP1	1	Vlak
2015-023-018	S1	WP1	1	Vlak
2015-023-019	S1	WP1	1	Vlak
2015-023-020	S1	WP1	1	Vlak
2015-023-021	S1	WP1	1	Vlak
2015-023-022	S1	WP1	1	Vlak
2015-023-023	S1	WP1	1	Vlak
2015-023-024	S1	WP1	1	Vlak
2015-023-025	S1	WP1	1	Vlak
2015-023-026	S1	WP1	1	Vlak
2015-023-027	S1	WP1	1	Vlak
2015-023-028	S1	WP1	1	Vlak
2015-023-029	S2	WP1	1	Vlak
2015-023-030	S2	WP1	1	Vlak
2015-023-031	S2	WP1	1	Vlak
2015-023-032	S2	WP1	1	Vlak
2015-023-033	S2	WP1	1	Vlak
2015-023-034	S2	WP1	1	Vlak
2015-023-035	S2	WP1	1	Vlak
2015-023-036	S2	WP1	1	Vlak
2015-023-037	S2	WP1	1	Vlak
2015-023-038	S2	WP1	1	Vlak
2015-023-039	S2	WP1	1	Vlak

2015-023-040	S2	WP1	1	Vlak
2015-023-041	S2	WP1	1	Vlak
2015-023-042	S2	WP1	1	Vlak
2015-023-043	S2	WP1	1	Vlak
2015-023-044	S2	WP1	1	Vlak
2015-023-045	S2	WP1	1	Vlak
2015-023-046	S2	WP1	1	Vlak
2015-023-047	S2	WP1	1	Vlak
2015-023-048	S2	WP1	1	Vlak
2015-023-049	S2	WP1	1	Vlak
2015-023-050	S2	WP1	1	Vlak
2015-023-051	S2	WP1	1	Vlak
2015-023-052	S2	WP1	1	Vlak
2015-023-053		WP1	1	Overzicht
2015-023-054		WP1	1	Overzicht
2015-023-055		WP1	1	Overzicht
2015-023-056		WP1	1	Overzicht
2015-023-057		WP1	1	Overzicht
2015-023-058		WP1	1	Overzicht
2015-023-059		WP1	1	Overzicht
2015-023-060		WP1	1	Overzicht
2015-023-061		WP1	1	Overzicht
2015-023-062		WP1	1	Overzicht
2015-023-063		WP1	1	Overzicht
2015-023-064		WP1	1	Overzicht
2015-023-065		WP1	1	Overzicht
2015-023-066		WP1	1	Overzicht
2015-023-067		WP1	1	Overzicht
2015-023-068		WP1	1	Overzicht
2015-023-069		WP1	1	Overzicht
2015-023-070		WP1	1	Overzicht
2015-023-071		WP1	1	Overzicht
2015-023-072		WP1	1	Overzicht
2015-023-073		WP1	1	Overzicht
2015-023-074	S3	WP1	1	Vlak
2015-023-075	S3	WP1	1	Vlak
2015-023-076	S3	WP1	1	Vlak
2015-023-077	S3	WP1	1	Vlak
2015-023-078	S3	WP1	1	Vlak
2015-023-079	S3	WP1	1	Vlak
2015-023-080	S3	WP1	1	Vlak
2015-023-081	S3	WP1	1	Vlak

2015-023-082	S3	WP1	1	Vlak
2015-023-083		WP1	1	Overzicht
2015-023-084		WP1	1	Overzicht
2015-023-085		WP1	1	Overzicht
2015-023-086		WP1	1	Overzicht
2015-023-087		WP1	1	Overzicht
2015-023-088		WP1	1	Overzicht
2015-023-089		WP1	1	Overzicht
2015-023-090		WP1	1	Overzicht
2015-023-091		WP1	1	Overzicht
2015-023-092		WP1	1	Overzicht
2015-023-093		WP1	1	Overzicht
2015-023-094		WP1	1	Overzicht
2015-023-095		WP1	1	Overzicht
2015-023-096		WP1	1	Overzicht

Bijlage 2 Sporeninventaris

Spoor	Werkput	Vlak	Aard	Aflijning	Kleur	Textuur
1	1	1	Fundering	Scherp	Gr-WiGr	natuursteen
2	1	1	Fundering	Scherp	Gr-WiGr	natuursteen
3	1	1	Muur	Scherp	Ro	baksteen

